Dana-Luminița Teleoacă

INOVAȚIA LEXICALĂ ÎN TEXTUL BIBLIC MODERN: ‘CONSTRUCȚIE VS DECONSTRUCȚIE’, ‘IDENTITATE VS ALTERITATE’[1] (II)

Dacă, în prima parte a acestei contribuții[2], atenția ne era reținută de o serie de aspecte consacrate, în linii mari, problemei definirii conceptelor de ‘construcție’ vs ‘deconstrucție’, respectiv ‘identitate’ vs ‘alteritate’, în prezentul studiu vom încerca să ilustrăm cu exemple adecvate aspectele teoretice semnalate şi să formulăm, de asemenea prioritar în perspectivă semiotică-pragmatică, unele explicații, precum şi unele puncte de vedere critice privitoare la valorificarea neologismului în literatura psalmică modernă.

1. DEPOETIZAREA

Punerea în paralel a unor versete/pasaje din versiunea protestantă cu secvențele corespunzătoare din textul ortodox modern, mai aproape, prin tradiționalismul de principiu, de „litera şi spiritul” textului sacru, reprezintă o probă edificatoare cât priveşte alterarea ‘poeticului’ în versiunea biblică protestantă, deşi, într-o serie de cazuri, o astfel de paralelă furnizează doar o „probă suplimentară”, textul protestant „autodeconspirându-se” pur şi simplu. Prezentăm în continuare câteva exemple relevante în sensul celor asertate.

Unei propoziții lipsite de valențe stilistice, „ruptă” în totalitate din câmplul laic, cf. „... aştept *compătimire,* dar degeaba” (BP 69:20), îi corespunde în versiunea ortodoxă o structură complexă, clădită după principiile *paralelismului sintactic* (*antonimic*), cu lexeme specifice textului sacru (cf. *a milui, a mângâia...*), în care dramatismul şi poeticitatea sunt valorificate din plin, în scopul reliefării ‘religiosului’: „Şi am aşteptat *pe cel ce m-ar milui* şi nu era şi *pe cei ce m-ar mângâia* şi nu i-am aflat” (BO 68:24)[3]. De remarcat, în contextul acestei discuții, şi

[1]Textul a fost prezentat într-o conferință ținută la Academia Română, pe data de 7 martie 2013. Menționăm, de asemenea, că o variantă sintetică a acestui studiu a fost prezentată de noi la cea de-a XI-a ediție a Simpozionului internațional anual al Institutului de Filologie Română „Alexandru Philippide”, Iaşi, 18–19 septembrie 2012, simpozion desfăşurat pe tema „Tradiție/inovație – identitate/alteritate: paradigme în evoluția limbii şi culturii române”.

[2] V Teleoacă 2013 b.

[3] Cf. şi BB 68:24: „ocară aşteptă sufletul mieu şi ticăloşire, Şi îngăduim pre cel ce să ruiniia împreună, şi nu fu; şi pre cei ce mîngâia, şi n-am aflat”.

BDD-A6682 © 2014 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-20 15:11:44 UTC)

tendința spre „sintetizare", identificabilă în cazul textului protestant[4], căreia i se opune o anume constanță în „detaliere" şi „nuanțare" în versiunea biblică ortodoxă.

Clişeul, elementul prozaic, alunecarea în contingent devin adesea „puncte de reper" ale *deconstrucției* textului sacru: „grânarele noastre să fie pline*, încărcate* ***cu tot felul de*** *provizii*" (BP 144:13). În versiunea ortodoxă se recurge la un alt tipar structural, continuator al construcției metaforice (o metaforă plastică a abundenței) din textele vechi: „Cămările lor pline, *vărsându-se din una în alta*" (BO 143:13; cf. şi BB 143:13: „Camarile lor pline, *vărsându-se den ceaea în ceaea*".

Ca şi în exemplul de mai sus, sunt şi alte situații în care nu (neapărat) opțiunea pentru neologism este responsabilă propriu-zis de „depoetizarea" pasajului respectiv, ci *asocierile într-un ansamblu mai mare* reprezentat de un verset şi chiar de un anume paragraf. Astfel, în versetul „Îți *vei prelungi* mânia din generație în generație?" (BP 85:5), se optează pentru verbul *a prelungi,* căruia în BO îi corespunde mult mai inspiratul (inclusiv în sensul că utilizarea acestui verb în versiunea ortodoxă se soldează cu un efect stilistic) *a întinde:* „Sau *vei întinde* mânia Ta din neam în neam?" (BO 84:5). A se vedea în acelaşi sens şi exemplul: „*N-a mai rămas nimic sănătos în carnea mea,* ***din cauza indignării*** *Tale*" (BP 38:3) / BO 37:3: „*Nu este vindecare în trupul meu* **de la fața *mâniei*** Tale".

Nu puține sunt contextele în care neologismele apar în structuri forțate, artificiale şi stângace (prozaice, apoetice), unele neconforme spiritului limbii române[5]: „Nu împlini, Doamne, dorința celui rău,/să nu faci *să-i reuşească planul,* ca să nu se îngâmfe" / BO 139:8: „Să nu mă dai pe mine, Doamne, [...] pe mâna păcătosului [...]... să nu mă părăseşti, ca *să nu se trufească*[6]"; „Te voi lăuda că m-ai făcut *într-un mod înfricoşător* şi *admirabil*" (BP 139:14) / BO 138:14: „Te voi lăuda, că sunt o făptură aşa de *minunată*"; cf. şi BB 138:14: „Mărturisi-mă-voiu Ție, că cu groază Te-ai minunat; *minunate*-s lucrurile Tale" ş.a.

În alte contexte, succesiunea de neologisme (şi structuri neologice) este generatoare a unui registru „tehnic", incongruent cu textul/contextul psalmic: „şi fiicele noastre ca nişte *coloane* ale colțului, *sculptate în stilul* palatelor" (BP 144:12) / BO 143:12: „... fiicele lor înfrumusețate şi împodobite ca chipurile templelor". Ilustrativ pentru caracterul „tehnic" al versetului psalmic este şi exemplul: „Ai cutremurat pământul, l-ai despicat;/*repară*-i spărturile, căci se

[4] Text care, într-o serie de situații, lasă impresia că *se (de)construieşte* (inclusiv) în virtutea unui principiu de „rezumare", de simplificare a ideii din textul original. Însă, astfel de „omisiuni" de cuvinte/secvențe verbale din textul original sunt periculoase întrucât pot genera *pierderi semantice semnificative* (v. Zgardan, *Creativit.*).

[5] Unele reprezintă, ca şi în exemplul de mai sus, rezultatul transpunerii servile a structurii cu valoare factitivă din franceză.

[6] Deşi opțiunea textului ortodox pentru arhaism se cuvine a fi înțeleasă în strânsă relație cu caracterul marcat conservator (şi dogmatic) al acestui tip de text, nu putem să nu remarcăm faptul că astfel de „selecții lexicale" se soldează adesea şi cu consecințe (involuntare) la nivel... stilistic. Făcând această afirmație, avem în vedere valorificarea 'arhaicului' în operele beletristice, în virtutea valențelor sale estetice. În acest sens, putem vorbi despre *o susținere şi o potențare a* '*poeticului*' în textul psalmic ortodox, prin prisma unei *receptări moderne.*

BDD-A6682 © 2014 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-20 15:11:44 UTC)

clatină!" (BP 60:2) / BO 59:2: „*vindecă* sfărâmăturile lui, că s-a cutremurat"; cf. şi BB 59:2: „*vindecă* sfărmările lui". „Tehnic" poate fi catalogat şi verbul *a construi* în contextul: „Domnul *construieşte* Ierusalimul… " (BP 147 :2) / BO 146 :2 : „Când *va zidi* Ierusalimul…"; cf. şi BB 146:2: „*Zidind* Ierusalimul,...".

Stilul biblic se converteşte adesea într-un registru oficial, pedant, responsabil de alterarea 'poeticului': „şi ***se prezintă*** [cei care cred în Domnul, n.n.] *înaintea* lui Dumnezeu în Sion" (BP 84:7) / BO 83:8: „Merge-vor din putere în putere, *arăta-Se-va* Dumnezeul dumnezeilor în Sion"[7]; cf. şi BB 83:8: „... *ivi-Se-va* Dumnezăul dumnezăilor în Sion"; „Domnul *este între cei care* ***susţin*** sufletul meu" (BP 54:4) / BO 53:4: „Domnul este *sprijinul* sufletului meu"; cf. şi BB 53:4: „... Domnul, *sprejenitoriu* sufletului mieu..."; „El îi binecuvântează şi se înmulțesc nespus/*şi nu lasă* ***să se reducă*** *numărul vitelor lor*" (BP 107:38) / BO 106:38: „Şi i-a binecuvântat pe ei şi s-au înmulțit foarte şi *vitele lor* ***nu*** le-***a împuținat***"; cf. şi BB 106:38: „Şi-i blagoslovi pre ei şi să înmulțiră foarte şi *dobitoacele lor nu le-au împuținat*" ş.a.

Lipsa de naturalețe, artificialul şi pedanteria, asociate cu o anume ariditate stilistică, sunt relevate şi de contexte, precum: „Cel care *disciplinează* neamurile, oare să nu mustre,/El, care învață pe om cunoştința?" (BP 94:10) / BO 93:10: „Cel ce *pedepseşte* neamurile, oare, nu va certa? Cel ce învață pe om cunoştința…"; cf. şi BB 93:10: „Cel ce *ceartă* limbi, nu va mustra?";„Domnul m-*a disciplinat* aspru,/dar nu m-a dat pradă morții" (BP 118:18) / BO 117:18: „*Certând* m-*a certat* Domnul[8], dar morții nu m-a dat"; cf. şi BB 117:18: „*Certând* mă *certă* Domnul, şi morții nu mă deade" sau: „Un foc s-a aprins în adunarea lor/şi o flacără *a consumat* pe cei răi" (BP 106:18) / BO 105:18: „Şi s-a aprins foc în adunarea lor, văpaie *a ars* pe păcătoşi"; cf. şi BB 105:18: „Şi să ațâță foc întru adunarea lor, pară *au mistuit* pre păcătoşi".

Versetul 14 (din psalmul 86) evocă, în totalitate, *stilul publicistic* (mai exact, articolele cu caracter informativ, gen *reportaj*), efectul fiind unul hilar, prin inadecvare contextuală: „Dumnezeule, *nişte îngâmfați* s-au sculat împotriva mea,/o *ceată de oameni violenți vor să-mi ia viața*..." / BO 85:13: „Dumnezeule, *călcătorii de lege* s-au sculat asupra mea şi *adunarea celor tari* a căutat sufletul meu[9]...". Astfel, dacă în versiunea ortodoxă selectarea termenilor dintr-o paradigmă şi asocierea acestora în plan sintagmatic, „se soldează" cu un *lamento* ale cărui valențe artistice sunt de netăgăduit, în textul protestant, imperativul invocativ de la începutul frazei respective (cf. *Dumnezeule*) este singurul indiciu că ne aflăm în prezența unui text sacru.

Alteori, „dezambiguizarea" (stabilirea apartenenței versetului respectiv la textul sacru) este realizată numai în final, printr-un element de ortografie, anume

[7] A se remarca şi diferențele de interpretare între BO şi BB, pe de o parte, şi BP, pe de altă parte.

[8] O structură intensivă preluată ca atare din originalul ebraic (v. şi Teleoacă 2012c).

[9] Cf. şi BB 85:13: „Dumnezăule, *cei fără de leage* s-au rădicat asupra mea şi adunarea celor tari au cercat sufletul mieu şi n-au pus înainte pre Tine înaintea lor".

BDD-A6682 © 2014 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-20 15:11:44 UTC)

redactarea cu majusculă a pronumelui personal (cf. *El*): „Am fost *integru* (s.n.) față de *El* (s.n.)" (BP 18:23). Epitetului neologic de aici (*integru*) îi corespunde în BO perifraza *fără prihană,* structură cu tradiție în limbajul bisericesc: „Şi voi fi *fără prihană* cu Dânsul,..." (BO 17:26).

Pedanteria lingvistică caracterizează şi nivelul frazeologic, nu numai pe cel lexical. De pildă, *a-şi deda sufletul la deşertăciune,* structură prezentă în versiunea protestantă (cf. „.. cel care *nu-şi dedă* sufletul *la deşertăciune*..."*,* BP 24:4), reprezintă un dublet artificial şi greoi, forțat, pentru structura de mult încetățenită în scrisul bisericesc românesc şi valorificată de versiunea ortodoxă (BO), anume *a lua în deşert* (în *Biblia de la Bucureşti*: *a lua pre deşert*). Aspectul semnalat este ilustrat şi de alte structuri frazeologice (cel mai adesea, calcuri semantico-structurale după model francez), expresie a intruziunii unui registru „oficial-administrativ" în textul şi contextul biblic; dintre cele mai relevante exemple în acest sens, menționăm: *privitor la* (ex. BP 54:7), *a avea în vedere* (ex., BP 74:20), *a-şi apăra cauza* (ex., BP 74:22) */ a apăra cauza cuiva* (ex., BP 140:12), *a se pune în mişcare* (ex., BP 104:20), *în stilul* (ex., BP 144:12) ş.a.

2. DESACRALIZAREA

Cum spuneam, în versiunea biblică protestantă, apelul *constant* la sinonime *neologice* se face în detrimentul 'sacralității' textului psalmic, fiind responsabil de generarea unei anumite *discontinuități*[10]. *Laicizarea* este un fenomen negativ în primul rând pentru că „amputează" esența textului biblic ca text sacru, „dizolvă" hieratismul acestuia în masa limbii laice, comune, privându-l de propria identitate, ceea ce echivalează cu o denaturare a acestui tip de limbaj/text, cu o deturnare de la rosturile specifice. În consecință, se poate afirma că, în astfel de situații, se ajunge la *sacrificarea identității* (identitate a textului sacru, în cazul de față, textul sacru cel mai hieratic, anume literatura psalmică) *în favoarea... alterității,* un fenomen negativ, având în vedere valențele *deconstructive* ale *inovației*[11].

În exemplele care urmează, unor termeni din textul ortodox ce poartă amprenta 'religiosului' (cf., de pildă, *nelegiuire, cei fără de lege*[12]), le corespund, în versiunea protestantă, neologisme laice: „Nu te mânia din cauza celui ce *prosperă* în calea lui,/din cauza omului care îşi vede împlinirea *planurilor* lui *rele!*" (BP 37:7) / BO 36:7: „nu râvni după cel ce *sporeşte* în calea sa, după omul care face *nelegiuirea*"; „... şi puțin a lipsit să-mi alunece paşii, căci *eram invidios*

[10] Aşa cum remarcă Zafiu 2003, *discontinuitatea* poate fi, uneori, marca unei „coborâri în contingent".

[11] „Excesul şi nepotrivirea generează deconstrucția, în timp ce cuvântul *construieşte* [s.n.] prin măsură şi adecvare" (Slama-Cazacu (2000: 57)). Astfel, „construcția lingvistică" este posibilă în virtutea respectării aşa-numitelor „solidarități semantice" (în terminologia lui Coşeriu 1977:140, ap. Bidu-Vrânceanu 2008:40), deci în virtutea respectării principiului *coerenței.*

[12] Cf. *lege* (arh., pop.) „religie".

BDD-A6682 © 2014 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-20 15:11:44 UTC)

față de cei *aroganți*/când vedeam *prosperitatea* celor răi" (BP 73:2–3) / BO 72:2–3: „Iar mie, puțin a fost de nu mi-au alunecat picioarele, [...]/Că *am pizmuit* pe cei *fără de lege,* când vedeam pacea *păcătoşilor*" ş.a. De remarcat în plus (ultimul exemplu) şi traducerea improprie[13] din textul protestant, care redă noțiunea „nelegiuiți" prin... *cei aroganți*.

Conceptul religios „izbăvitor, mântuitor" este lexicalizat în mod constant în textul protestant prin termenul neologic (în limba română, în primul rând, termen laic) *salvator*[14], construcția rezultată implicând şi un anume grad de artificialitate: „Domnul este stânca mea, *salvatorul* [s.n.] meu" (BP 18:2).

În aceeaşi ordine de idei, opțiunea pentru un termen neologic denaturează/alterează *funcția referențială* în textul biblic; astfel, apelul la vb. neologic *a forma* (la diateza pasivă, cu valoare reflexivă), preferat în locul mai vechiului *a se zidi* (folosit în textul ortodox în alternanță cu *a se face*), cu tradiție în scrisul bisericesc românesc[15], „anihilează" orice… mister al creației… divine, conturând profilul unei lumi *desacralizate,* în sensul de univers care există în afara noțiunii de „Sacru": „Înainte de a se fi născut munții/şi *înainte de a fi fost formate pământul şi lumea*" (BP 90:2) / BO 89:2: „Mai înainte de ce *s-au făcut* munții şi *s-a zidit* pământul şi lumea…". Nu mai puțin inadecvat este utilizat şi neol. *a crea* în contextul: „*Crează* [sic!] în mine o inimă curată, Dumnezeule" (BP 51:10) / BO 50:11: „Inimă curată *zideşte* întru mine, Dumnezeule"; cf. şi BB 50:11: „Inimă curată *zideaşte* întru mine, Doamne".

În alți psalmi, structura morfosintactică pentru care se optează nu este şi cea mai aptă pentru transmiterea unui anumit conținut. Astfel, în BP apelul la timpul prezent şi la diateza pasivă (fără exprimarea propriu-zisă a complementului de agent) nu are pregnanța (nu numai gramaticală, ci şi/sau, în primul rând, conceptual-religioasă/teologică) construcției cu viitorul, într-o structură reflexivă[16], ce apare în textul ortodox. Acest element, coroborat cu cel lexical (apelul la vb. neol. *a crea,* respectiv la mai vechiul *a zidi*), sunt aspecte ce susțin din plin formula din BO: „Îți trimiți Tu suflarea, ele *sunt create*/şi înnoieşti astfel fața pământului" (BP 104:30) / BO 103:31: „Trimite-vei duhul Tău şi *se vor zidi*..."; cf. şi BB 103:31: „Trimite-vei duhul Tău şi *se vor zidi*". Consecințele unei utilizări inadecvate (la nivel gramatical) asupra reflectării obiective a realității extralingvistice (şi, în ultimă instanță, asupra redării fidele, obiective a semantismului textului sacru) sunt ilustrate şi de contexte fundamental *laice*, în economia poemului psalmic. Este, de pildă, şi cazul utilizării nehotărâtului *nişte*, în

[13] Vom reveni asupra acestui aspect *infra*, **4.**

[14] Termen consacrat cu uz religios în limbile romanice occidentale (unde se foloseşte, de exemplu, cu referire la Iisus, cf. fr. *Jésus Le Sauveur,* it. *Gesù Il Salvatore* sau sp. *Jesús El Salvador*), nu şi în limba română, idiom în care aceeaşi arie conceptuală (teologică) este acoperită de termenii *mântuitor* şi *izbăvitor*.

[15] În literatura bisericească în limba română, *Ziditorul* este unul dintre apelativele fundamentale ale lui Dumnezeu.

[16] De fapt, este vorba despre reflexivul cu valoare pasivă, structură explicată ca un calc după aoristul grecesc (cf. Arvinte (1998: XXXIX)).

BDD-A6682 © 2014 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-20 15:11:44 UTC)

condițiile asocierii acestuia cu un substantiv (*prinți*), care – deşi mai particularizat din punctul de vedere al conținutului său, prin raportare la termenul... generic *căpetenii*, din textul ortodox – pare a spori gradul de incertitudine al mesajului respectiv. Este o formulare care, practic, „rupe" enunțul psalmic, reprezentând în mod evident un element de *discontinuitate:* „**Nişte** *prinți* mă prigonesc fără temei..." (BP 119:161) / BO 118:161: „*Căpeteniile* m-au prigonit în zadar..." (cf. şi BB 118:161: „*Boiarii* goniră-mă în zadar"). Aşa cum se poate deduce din parcurgerea unui context mai amplu[17], ideea fundamentală vizează opoziția dintre două planuri, uman (reprezentat de *căpeteniile, boiarii*) – divin (*cuvintele Domnului*), acesta din urmă – reper al definirii psalmistului (cf. „dar inima mea nu tremură decât de cuvintele Tale"). Opoziția se stabileşte, mai exact, între două **ierarhii:** cea lumească/pământească (ai cărei exponenți sunt *căpeteniile/boiarii,* o metaforă de fapt, a acestei ordini ierarhice lumeşti, deci nu ***nişte*** *căpetenii,* ci, ***în general,*** *căpeteniile*), respectiv cea divină (Logosul divin).

Oamenii... integri reprezintă o „echivalare" mai puțin adecvată pentru *cei drepți/drepții*, structură, de asemenea, cu tradiție în scrisul bisericesc românesc: „... *oamenii integri* vor locui în prezența Ta" (BP 140:13) / BO 139:13: „... şi vor locui *cei drepți* în fața Ta".

Caracterul laic al versetului „Râdeți voi de *planul* [s.n.] celui sărac, dar *refugiul* [s.n.] lui este Domnul" (BP14:6) iese foarte bine în evidență prin raportarea sa la organizarea semantico-structurală din versiunea ortodoxă: „Săracul *nădăjduieşte* [s.n.] în Domnul şi voi ați râs de *nădejdea* [s.n.] lui" (BO 13:6;). De la *plan* la... *nădejde/a nădăjdui* sau de la *refugiu* la... *nădejde* este un drum lung, acela de la un „neconvertit" desfăşurându-şi practic monologul în absența lui Dumnezeu, la credinciosul ce-şi organizează existența având ca reper fundamental Sacrul, la care se raportează în termeni specifici, apți de a institui şi, în egală măsură, de a menține comuniunea cu planul transcendent[18].

Alteori, aspectul laic generat de anumite neologisme lexicale este potențat în textul protestant prin asocierea cu unele structuri *frazeologice* subordonate, de asemenea, sferei profane. De exemplu, în psalmul 140, adjectivul neologic *violent* şi locuțiunea verbală *a duce la ruină* (cf. fr. *mener à la ruine qqn.*) schițează un cadru mai degrabă profan[19] (cf. „şi pe omul *violent,* răul *să* îl *ducă la ruină*", BP 140:11), căruia i se opune în textul ortodox o reprezentare autentică, construită în perspectivă religioasă. Astfel, în versiunea psalmică ortodoxă, apelul la termeni precum *nedrept* „necinstit, imoral", dar şi opus al lui *drept* „cucernic, evlavios" sau

[17] Cf. „Vezi că poruncile Tale am iubit, Doamne; întru mila Ta mă viază./Începutul Cuvintelor Tale este adevărul şi veşnice toate judecățile dreptății Tale./*Căpeteniile* [s.n.] m-au prigonit în zadar; iar de cuvintele Tale s-a înfricoşat inima mea./Bucura-mă-voi de cuvintele Tale, ca cel ce a aflat comoară mare" (BO 118:159–162).

[18] Mai târziu, în universul semiotic creştin, 'nădejdea' va reprezenta una dintre virtuțile fundamentale, la antipod – 'deznădejdea' fiind cel mai mare păcat împotriva Duhului Sfânt.

[19] În care doar conjunctivul cu valoare imperativă pare să situeze comunicarea pe coordonatele unei structuri discursive primare de religiozitate, anume incantația şi imprecațiile din formulele magice ale acesteia.

BDD-A6682 © 2014 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-20 15:11:44 UTC)

pieire (în limbaj bisericesc) „pierdere a vieții veșnice/a posibilității de mântuire, ca urmare a degradării morale și a căderii în păcat” creează premisele receptării de pe pozițiile unui cod etic religios: „pe omul *nedrept* răutatea îl *va duce la pieire*” (BO 139:11)[20].

A adora este utilizat în limba română în primul rând ca termen laic (= „a iubi în cel mai înalt grad, fără limită, a avea un cult pentru cineva sau ceva”, cf. DEX*online*), de aceea fiind mai puțin adecvat în transmiterea unui conținut religios (cf. „*Adorați*-L pe Domnul în *splendoare* sfântă”, BP 29:2), conținut mult mai bine redat prin perifraza *a aduce slavă*: „*Aduceți* Domnului *slavă* numelui său; închinați-vă Domnului în *curtea cea sfântă* a Lui” (BO 28:2).

Uneori, opțiunea din BP pentru un substantiv aparținând aceleiași familii lexicale (dar nu cu aceeași tradiție de utilizare în scrisul bisericesc românesc) ca și verbul selectat de textul ortodox reprezintă o altă concesie făcută ‘laicului’. Impresia de ‘non-religios’ este întărită inclusiv de unele cuvinte neologice, cu rezonanță... afectivă modestă, comparativ, de pildă, cu perifrazele negative (termeni din fondul vechi al limbii) din BO. Astfel, propoziția „Sufletul meu *refuza* orice *mângâiere*” (BP 74:3) poate fi considerată „reflexul profan” al structurii circumscrise ‘religiosului’ din textul ortodox, anume: „sufletul *n-a vrut să se mângâie*” (BO 73:4)[21].

În alte situații, structura laică având în componența sa și un neologism, își dovedește modesta funcționalitate și, implicit, slaba adecvare într-un anumit context, mai ales prin comparație cu o construcție sinonimă ce prezintă avantajul vechimii în limbă, dar și al prestigiului în literatura religioasă, precum și pe acela al unei „mize pragmatice” superioare. Astfel, *ia aminte* exercită o forță perlocuționară mai mare (asupra Divinității) comparativ cu *fii atent,* aspect ce se susține inclusiv în virtutea semantismului mai complex al primei structuri, care, pe lângă „a fi atent”, conține și semele „a nu trece cu vederea”, „a ține seama de ceva” (cf. DEX*online*): „Pleacă-Ți urechea, Doamne, la rugăciunea mea;/*fii atent* la glasul cererilor mele!” (BP 86:6) / BO 85:5: „Ascultă, Doamne, rugăciunea mea și *ia aminte* la glasul cererii mele!”.

3. STILUL/TEXTUL HIBRID

În ceea ce privește versiunea psalmică protestantă, impresia de stil/text *hibrid* este întreținută nu numai de coexistența pasajelor poetice (în care ‘religiosul’ este, de regulă, conservat) și a celor *depoetizate* (și *laicizate*), ci, în egală măsură, și de

[20] Cf. și BB 139:11: „... pre bărbatul strâmb realele-l *vor vâna spre stricăciuni*” [*stricăciune* (bis.) „păcat aducător de moarte, în sensul neputinței de a accede la mântuire”].

[21] Cf. *a se mângâia,* verb cu tradiție în literatura bisericească, unde este utilizat cu semnificația „a se consola”. Este verbul de la care s-a derivat, de altfel, și subst. *Mângâietorul,* în literatura biblică „Duhul Sfânt” al lui Dumnezeu.

BDD-A6682 © 2014 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-20 15:11:44 UTC)

asocierea inadecvată[22] a construcțiilor neologice şi elevate cu structuri ce poartă amprenta 'arhaicului' sau cu elemente aparținând fondului lexical mai vechi, respectiv registrului colocvial al limbii[23]. Rezultatul unor astfel de asocieri este unul de stridență, de amestec neomogen, în ultimă instanță, de... *discontinuitate stilistică,* element negativ în măsura în care această discontinuitate poate afecta, de exemplu, funcția persuasivă a unui text[24]. În sensul celor afirmate sunt relevante, de pildă, structurile nominale genitivale, în care cele două substantive sunt circumscrise stilistic diferit, sau asocierile, în interiorul aceleiaşi fraze, între două propoziții aparținând unor registre stilistice distincte (elevat, pedant, intelectual vs arhaic, vechi, colocvial, prozaic): „Sunt *deprimat* ***şi*** m-am încovoiat de tot" (BP 38:6) / BO 37:6: „*Chinuitu-m-am* şi m-am gârbovit până în sfârşit, toată ziua *mâhnindu-mă* umblam"; „adu-Ți aminte de *insultele* vrăjmaşilor Tăi, Doamne,..." (BP 89:51) / BO 88:50: „... *ocara* cu care m-au ocărât *vrăjmaşii* Tăi..."; „Lovească-mă cel drept[25], *căci aceasta* ***îmi*** *este o favoare*"[26] (BP 141:5) / BO 140:5: „Certa-mă-va dreptul cu milă şi mă va mustra, iar untdelemnul păcătoşilor să nu ungă capul meu" ş.a.

De semnalat şi enunțurile în care cele două părți principale ale propoziției aparțin unor registre stilistice diferite sau contextele în care utilizarea verbului *a deveni* în calitate de copulativ poate fi catalogată drept o pedanterie lingvistică: „Pentru ca preaiubiții Tăi *să fie salvați*" (BP 108:6) / BO 107:5: „... ca *să se izbăvească* cei plăcuți ai Tăi"; „Te voi lăuda, pentru că m-ai ascultat/şi *ai devenit* mântuirea mea" BP 118:21 / BO 117:21: „Te voi lăuda, că m-ai auzit şi *ai fost* mie *spre izbăvire*".

Structuri hibride se actualizează şi la nivelul altor relații de subordonare (cf., de exemplu, relația verb – complement) „Domnul m-*a recompensat* după curăția [s.n.] mâinilor mele" (BP 18:20). Mult mai adecvată este asocierea între verbul vechi *a răsplăti* (cu un regim sintactic arhaic de dativ, în versiunea ortodoxă) şi arh. *curăție:* „Şi *îmi va răsplăti mie* Domnul [...] *după curăția* mâinilor mele..." (BO 17:26).

[22] Într-o serie de situații, asocierea este marcată la nivel morfosintactic prin coordonarea copulativă (conj. *şi*).

[23] Ceea ce nu înseamnă că suntem adepții unui „purism" lingvistic; nu pledăm mai exact pentru o exprimare „absolut tradițională" (de altfel, un deziderat utopic) şi nici nu respingem inovația lingvistică, ci doar atragem atenția asupra situațiilor în care asocierea 'tradițional (arhaic) – neologic' frapează prin stridență, inadecvare contextuală, prin caracterul „barbar" al structurilor rezultate, multe neconforme spiritului limbii române şi contrazicând bunul simț lingvistic.

[24] Referindu-se la acest aspect, Zafiu 2003 ia în discuție textul predicii: „intruziunile din alte stiluri şi limbaje pot avea un efect *distonant* [s.n.], rupând chiar coerența argumentelor".

[25] Structură conformă spiritului limbii române vechi, dar şi bisericeşti (a se remarca, în acest sens, postpunerea subiectului, conjunctivul fără *să* cu valoare de imperativ, postpunerea cliticului formei verbale respective; *cel drept*).

[26] Cum se poate constata, textul protestant conține exemple de intruziune a 'arhaicului' chiar în interiorul structurii culte, neologice; mai exact, în exemplul citat *supra*, dativul destinatarului (cf. *aceasta* ***îmi*** *este o favoare*), preferat în locul structurii prepoziționale – *aceasta este o favoare* ***pentru mine***. Structura generată poate fi încadrată fără nicio ezitare în categoria barbarismelor.

BDD-A6682 © 2014 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-20 15:11:44 UTC)

A arunca insultă (cf. „şi nu aruncă *insultă*[27] asupra aproapelui său", BP 15:3 / BO 14:3: *a rosti ocară*) este un exemplu de perifrază hibridă, rezultată, probabil, dintr-o contaminare între structura veche şi populară *a arunca/a rosti ocară* (*asupra cuiva*) şi cea neologică, a limbii moderne, *a adresa/a profera insulte/injurii* (*cuiva*/*asupra cuiva*).

Alteori, verbul neologic se asociază cu un substantiv din fondul lexical vechi al limbii, într-o construcție realizată, de asemenea în conformitate cu tiparele (morfosintactice) ale românei vechi (în care substantivul este utilizat nearticulat): *a comite nelegiuire* (ex. BP 106:6).

Tot aici putem încadra şi o serie de perifraze (transpuneri servile, mecanice ale structurilor sintactice din originalul francez avut la dispoziție) catalogate de noi drept barbarisme: *a practica dreptatea* (ex. BP 106:3), ~ *înşelătoria* (ex. BP 101:7) sau ~ *frica de Domnul* (ex. BP 111:10). Şi acestea sunt exemple care susțin ideea unei „supralicitări" a neologismului în textul protestant (în cazul de față, verbul „supralicitat" este neol. *a practica*).

4. IMPROPRIETĂȚI SEMANTICE

În versiunea protestantă, nu puține sunt nici contextele care reflectă întrebuințarea *improprie* a termenilor (o *distorsionare,* în actul traducerii, la nivel semantic, rezultat al violării principiului *coerenței*), în unele cazuri apelul la unele neologisme producând efecte similare celor utilizării *barbarismelor*: „El *a stabilit* munții prin tăria Lui,/fiind încins cu putere" (BP 65:6) / BO 64:7: „Cel ce *găteşti* munții cu tăria Ta, încins fiind cu putere"; cf. şi BB 64:7: „*Gătind* munții cu vârtutea Lui, încins cu puteare"; „... şi puțin a lipsit să-mi alunece paşii, căci eram invidios față de cei *aroganți*/când vedeam prosperitatea celor răi" (BP 73:2–3) / BO 72:2–3: „Iar mie, puțin a fost de nu mi-au alunecat picioarele, [...]/Că am pizmuit pe cei *fără de lege*, când vedeam pacea păcătoşilor"; cf. şi BB 72:2–3: „Căci am râvnit spre *cei fără de leage,* pacea *păcătoşilor* văzând" ş.a.

Aspectul menționat este ilustrat şi de termeni din fondul lexical (mai) vechi al limbii române: „Dumnezeule, *nişte îngâmfați* s-au sculat împotriva mea,/o ceată de oameni violenți vor să-mi ia viața..." / BO 85:13: „Dumnezeule, *călcătorii de lege* s-au sculat asupra mea şi adunarea celor tari a căutat sufletul meu..." cf. şi BB 85:13: „Dumnezăule, *cei fără de leage* s-au rădicat asupra mea şi adunarea celor tari au cercat sufletul mieu şi n-au pus înainte pre Tine înaintea lor"; „Ei *s-au alipit* de Baal-Peor..." (BP 106:28) / BO 105:28: „*Au jertfît* lui Baal Peor..." ş.a.

În aceeaşi ordine de idei, menționăm şi o serie de aspecte, expresie a ceea ce în literatura de specialitate este cunoscut drept *contradictio in adiecto: din cauza* +

[27] A se remarca şi utilizarea nearticulată a neologismului *insultă,* aspect, de asemenea, relevant pentru arhaicitate şi, implicit, pentru caracterul *hibrid* al structurii respective.

BDD-A6682 © 2014 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-20 15:11:44 UTC)

[aspect pozitiv][28]: „Dar El i-a scăpat *din cauza* Numelui Său,/ca să-Şi arate puterea" (BP 106:8) / BO 105:8: „Dar i-a mântuit pe ei *pentru* numele Său, ca să facă cunoscută puterea Lui"; cf. şi BB 105:8: „Şi mântui pre dânşii *pentru* numele Lui, ca să cunoască puternicia Lui"; „M-au înconjurat, m-au împresurat [neamurile, n.n.];/dar în Numele Domnului le-*am distrus* [s.n.]"[29] (BP 118:11) / BO 117:11: „Înconjurând m-au înconjurat şi în numele Domnului i-*am înfrânt* (s.n.) pe ei". Verbul *a distruge,* un alt exemplu de termen neologic „supralicitat", nu este cel mai adecvat utilizat nici în contextul: „Domnul Dumnezeul nostru îi *va distruge*" (BP 94:23) / BO 93:23: „... îi *va pierde* pe ei Domnul Dumnezeul nostru"[30] ş.a.

5. (ALTE) CONSTRUCŢII STRĂINE SPIRITULUI LIMBII ROMÂNE

Unele opțiuni de echivalare a textului sacru în limba română (avem în vedere atât fondul lexical neologic, cât şi pe cel tradițional) sunt amendabile, acestea fiind expresia unor *structuri lingvistice neconforme spiritului limbii române,* adesea fără circulație reală în limba noastră (din această perspectivă, astfel de structuri apar ca artificiale, inadecvate). Afirmația noastră este susținută în primul rând de unele construcții comparative (mai rar, metaforice): „Toate zilele noastre pier de mânia Ta;/*ni se duc anii* ***ca un sunet***" (BP 90:9). În schimb, în versiunea ortodoxă comparația destinului uman cu *pânza de păianjen* este una clasică, ce se regăseşte la multe popoare şi civilizații ale lumii, inclusiv la creştini[31]: „*Anii noştri* s-au socotit ***ca pânza unui păianjen***" (BO 89:10). Imaginea se regăseşte şi în textul de la 1688: „*Anii noştri* ***ca paianjinul*** socotiiam..." (BB 89:10). A se vedea în acelaşi sens şi versetele: „*Ne-ai făcut* ***ca un proverb*** printre neamuri/şi temei de clătinare din cap printre popoare" (BP 44:14) / BO 43:16: „*Pusu-ne-ai* pe noi *pildă* către neamuri, clătinare de cap între popoare"; cf. şi BB 43:16: „*Pus-ai* pre noi *pildă* întru limbi, clătire de cap întru năroade"; „M-am îmbrăcat cu sac/şi *am devenit un proverb* pentru ei" (BP 69:11) / BO 68:13: „Şi m-am îmbrăcat cu sac şi *am ajuns pentru ei de batjocură*". În BB 68:13, ideea respectivă este redată prin apelul la termenul *pildă* „exemplu negativ": „Şi puş îmbrăcămintea mea sac şi *fuiu lor în pildă*".

Alte echivalări/traduceri conțin imagini bizare, inedite, dezvoltate foarte probabil prin „presiunea" unor metafore cu circulație reală în limbă (în virtutea faptului că, în traducerile textelor sacre, s-au impus termeni ce aparțin unei sfere

[28] De fapt, o eroare ce proliferează supărător şi la nivelul variantei laice a românei actuale.

[29] Nu poți distruge *în numele... Domnului*, ci poți triumfa asupra răului… *în numele Domnului* (cf. opțiunea din BO şi BB).

[30] Vb. *a pierde*, selectat în versiunea ortodoxă, implică ideea de pedeapsă divină, constând în imposibilitatea accederii la mântuire.

[31] *Pânza de păianjen* este simbolul slăbiciunii umane şi al zădărniciei, simbolistică ce va fi preluată şi de creştinism, unde pânza lipicioasă va fi văzută ca o capcană diavolească pentru cei naivi (se identifică astfel păianjenul cu Răul) (online: *cartim.ro/**simbolistica**-la-insecte/*).

BDD-A6682 © 2014 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-20 15:11:44 UTC)

semantico-onomasiologice apropiate de cea a termenului inclus în comparația „inedită", cf. metafora aripilor, ca simbol al proniei divine, „extinsă" şi la semnificantul *pene*): „El te *va acoperi* ***cu penele*** Lui/şi vei avea un refugiu sub *aripile* Lui". În BO 90:4 se optează pentru o formulă acceptabilă: „***Cu spatele*** *te va umbri* pe tine şi sub *aripile* Lui vei nădăjdui; ca o armă te va înconjura adevărul Lui". Cf. şi BB 90:4: „Cu ***spatele*** Lui va umbri ție şi supt *aripile* Lui vei nădejdui".

6. AGRAMATISME

Şi unele exemple de acest gen se datorează, într-o anumită măsură, goanei după 'nou'. De pildă, structurii *cei robiți* din BO îi corespunde în textul protestant *cei prizonieri,* construcție ce a putut lua naştere „omițându-se" că *prizonier* este un substantiv propriu-zis, iar nu un participiu): „Când Dumnezeu va aduce înapoi pe ***cei*** *prizonieri* din poporul Său (BP 53:6) / BO 52:8: „Când va întoarce Domnul pe *cei robiți* ai poporului Său..."; BB 52:8: „Când va întoarce Dumnezău *robimea* nărodului Său".

În alte situații, inadecvarea conceptuală este dublată de eroarea... grafică: „*Crează* în mine o inimă curată, Dumnezeule" (BP 51:10) ş.a.

7. STRUCTURI TAUTOLOGICE

În ultima parte a studiului nostru atenția ne va fi reținută de problema *construcțiilor tautologice,* construcții care nu se înscriu propriu-zis în categoria faptelor responsabile de *deconstrucția* textului psalmic, ba, mai mult, ele sunt expresia unei *false deconstrucții,* având calitatea unor structuri *cu... potențial creativ-constructiv.* Observația se susține luând în considerare faptul că valorificarea unor astfel de tipare în textul religios oferă un exemplu de „*suspendare a normei congruenței prin adecvare*"[32]. Mai exact, la acest nivel discursiv (= religios, sacru), tautologia se converteşte din figură „deconstructivă" („statut" deținut, eventual, la nivelul textului laic[33]) într-o figură *retorică... adecvată, aptă să construiască textul*. Astfel, norma idiomatică fiind mai permisivă (în sensul că admite tautologia sau pleonasmul), conceptul de 'deconstrucție' nu se susține.

[32] *Congruența* reprezintă unul dintre cele trei tipuri de norme identificate de Coşeriu (1994: 36), corespunzând regulilor *generale* ale gândirii, precum şi celor legate de vorbirea *în general* şi cunoaşterea lumii. În sistem coşerian, *norma adecvării* – anume „a vorbi în situații *determinate* [s.n.] şi cu privire la *anumite* [s.n.] lucruri, cu *anumiți* [s.n.] interlocutori" – o poate suspenda pe cea a congruenței, aşa cum demonstrează şi textul bisericesc, posesorul unui *arsenal lingvistic propriu, particularizat*, în ultimă instanță *adecvat* (la specificul său comunicativ).

[33] Nivel pentru care putem admite un tip aparte de *deconstrucție,* anume *deconstrucția generată de redundanță,* în accepția negativă a termenului, cf. *redundanță* „informație care prisoseşte, care nu-şi are rostul" (deci, un aspect condamnabil din perspectiva normelor literare ale limbii române sau, cum se exprimă Coşeriu, din perspectiva normei *congruenței*).

BDD-A6682 © 2014 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-20 15:11:44 UTC)

Tiparele tautologice, redundante – având originea în textul ebraic, de unde ele au putut fi preluate (într-o transpunere literală) şi în textul românesc modern prin intermediar greco-slavon[34] – dovedesc propensiunea stilului bisericesc către *superfluu,* ca element auxiliar, susținător al *retorismului* textului respectiv. În creația psalmică (ca, de altfel, şi în alte tipuri de texte bisericeşti, de exemplu, în rugăciunile creştine), structurile tautologice au funcție *intensificatoare-persuasivă,* aspect ce capătă relevanță dacă ne referim, de pildă, la *strategiile discursive* la care face apel psalmistul, în tentativa sa de abordare a Divinului[35].

Expresia artistică desăvârşită a 'tautologicului' este, în economia literaturii psalmice, aşa-numitul *paralelism sintactic sinonimic,* considerat de noi o modalitate aparte de *reformulare discursivă,* dar şi măsură a măiestriei estetice a creatorului poemului psalmic[36]. Nu vom insista acestui aspect – ce constituie obiectul de studiu al unei cercetări independente[37] – ci vom remarca doar că, dincolo de paralelismul sintactic sinonimic, varietatea tiparelor structurale tautologice identificate în creația psalmică este remarcabilă (cf. substantiv + adjectiv din aceeaşi sferă semantică; structuri genitivale: substantiv N + subst. G din aceeaşi sferă semantică; construcții intensive [aşa-numitul complement/acuzativ intern][38]; doi termeni sinonimi coordonați copulativ…), aspect care dovedeşte – cum remarcam şi mai sus – propensiuniea textului religios față de exprimarea redundantă, constituind, implicit, *una dintre mărcile stilistice distinctive* ale acestui tip de text.

Şi exemplele care urmează pot fi considerate, în terminologie coşeriană (*loc. cit.*), expresie *a adecvării la un anumit context,* în cazul nostru – adecvare la specificul unui text retoric apărut în mediu religios, poemul psalmic*:* „Te-ai suit la înălțime, ai luat *robia* ***captivă***..." (BP 68:18); cf. şi BB 67:18–19: „Suişi-Te întru nălțime, *robiş* ***robime***..."; „Dar ei *au ispitit şi au provocat* pe Dumnezeul Cel-Prea-Înalt" (BP 78:56); „... şi *mânia* ***urgiei*** Tale să-i cuprindă pe ei" (BO 68:28); cf. şi BB 68:28: „Varsă spre ei urgia Ta şi *mânia* ***urgiei*** Tale..." ş.a.

8. CONCLUZII

În procesul de *înnoire lingvistică*, în transpunerea unui text religios cum este psalmul, dintr-o limbă-sursă într-o limbă-țintă, ar trebui să se țină seama de, cel puțin, două aspecte fundamentale, garante ale *coerenței/organicității* textului

[34] Aspectul enunțat nu exclude însă posibilitatea ca, uneori, o structură redundantă să reflecte, în realitate, o eroare de traducere/interpretare într-un text... intermediar, bunăoară în cel grecesc al *Septuagintei* (Munteanu 2008: 66–67).

[35] V., de exemplu, Teleoacă 2013a sau id., *Dramatizarea*.

[36] Cf. Teleoacă, *Structuri sintactice.*

[37] Cf. *supra,* nota 35.

[38] Structuri specifice unei etape arhaice de dezvoltare a limbii (române), dar şi stilului bisericesc (v. Teleoacă 2011 sau id., 2012b).

BDD-A6682 © 2014 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-20 15:11:44 UTC)

psalmic: 1. apartenența psalmului la stratul *cel mai hieratic* al literaturii religioase; 2. circumscrierea textului psalmic față de sfera 'esteticului' şi, mai mult, față de aria *lirică* a acestui câmp (*arhitextul* prin raportare la care se defineşte textul psalmic este *poemul*). Ambele aspecte evidențiază *deosebita sensibilitate* a acestui tip de text religios (sacru) față de introducerea inovației[39], sensibilitate care trebuie înțeleasă în sensul unei *compatibilități mai puțin marcate a literaturii sacre/poemului psalmic cu neologia*, responsabilă, aşa cum am putut constata şi în studiul de față, pentru o serie de aspecte de „desacralizare" şi de „depoetizare", aspecte soldate, la rândul lor, cu fenomene precum „deconstrucția".

Prin urmare, într-o situație de genul celei discutate aici, orice proces de „recuperare" a semnificației profunde, în trecerea de la limba originalului la o limbă-țintă (limba română) trebuie să respecte cele două principii: principiul *teologic*, respectiv principiul *estetic*, în limitele cărora trebuie înfăptuită inovația, în aşa fel încât dihotomia 'identitate vs alteritate', 'tradiție vs inovație' să nu scindeze discursul lingvistic (în ultimă instanță, discursul cultural-religios), ci doar să îl moduleze, să îl varieze/nuanțeze, în raport cu legile armoniei, să îl facă mai complex, mai profund, mai autentic...

Desigur, astfel de neologisme/structuri neologice „îşi găsesc justificarea" în contextul obiectivului, explicit exprimat, de sincronizare cu limba literară actuală[40], mai ales în cazul unor texte/versiuni apărute sub egida unui alt for bisericesc decât cel ordodox. Este şi aceasta o direcție în evoluția scrisului românesc bisericesc, care se impune însă a fi monitorizată şi corijată în momentul în care apelul abuziv la neologismul „strident" se soldează cu o serie de efecte, expresie a *afectării esenței acestui tip de comunicare într-o limbă dată*, în speță, limba română.

BIBLIOGRAFIE

Izvoare

BB = *Biblia de la Bucureşti* (1688) (versiune electronică, cf. Baza de date în format electronic, pusă la dispoziție de Sectorul de Lexicografie al Institutului de Lingvistică „Iorgu Iordan – Alexandru Rosetti").

BO = *Biblia sau Sfânta Scriptură* (tipărită sub îndrumarea şi cu purtarea de grijă a Prea Fericitului Părinte Teoctist, Patriarhul BOR, cu aprobarea Sf. Sinod), Bucureşti, Editura Institutului Biblic şi de Misiune al BOR, 1988.

BP = *Biblia sau Sfânta Scriptură. Vechiul şi Noul Testament*, Dilenburg, West Germany, 1990 (ed. I:1989).

[39] Într-o situație similară se mai află, poate, textul rugăciunii creştine (a se vedea Teleoacă 2012a), la polul opus fiind, de exemplu, textul catihetic, un text didactic, în ultimă instanță ştiințific, care, prin natura lucrurilor, manifestă o disponibilitate/compatibilitate mai mare în acest sens.

[40] Este vorba despre idealul apropierii cât mai mult de „manuscrisele originale", dar „într-o formă corectă şi adaptată evoluției limbii române moderne [s.n.]" (cf. *Notă*, versiunea protestantă).

BDD-A6682 © 2014 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-20 15:11:44 UTC)

Lucrări de referință

Arvinte 2001 = Vasile Arvinte, în *Biblia de la 1688* (text stabilit şi îngrijit de Vasile Arvinte şi Ioan Caproşu), vol. I, Iaşi, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”.

Bidu-Vrânceanu 2008 = Angela Bidu-Vrânceanu, *Câmpuri lexicale din limba română. Probleme teoretice şi aplicații practice,* Bucureşti, Editura Universității din Bucureşti.

Coşeriu 1977 = Eugeniu Coşeriu, *Portée et limites de la traduction* // Parallèles, n° 19 (1997). Cahier de l'Ecole de Traduction et d'Interprétation. Université de Genève, p. 19–34.

Coşeriu 1994 = Eugeniu Coşeriu, *Lingvistica din perspectivă spațială şi antropologică. Trei studii,* cu o prefață de Silviu Berejan şi un punct de vedere editorial de Stelian Dumistrăcel, Chişinău, Editura Ştiința.

Munteanu 2008 = Eugen Munteanu, *Lexicologie biblică românească*, Bucureşti, Editura Humanitas.

Slama-Cazacu 2000 = Tatiana Slama-Cazacu, *Stratageme comunicaționale şi manipularea*, Iaşi, Editura Polirom.

Teleoacă 2010 = Dana-Luminița Teleoacă, *Observații asupra vocabularului a două texte contemporane de rugăciune* – comunicare în cadrul celui de-al patrulea Simpozion Internațional de Lingvistică, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti”, Bucureşti, 5–6 noiembrie 2010.

Teleoacă 2011 = Dana-Luminița Teleoacă, *Arhaic şi popular în textul actual al rugăciunii*, în Actele celui de-al 10-lea Colocviu Internațional al Catedrei de limba română (Bucureşti, 3–4 decembrie 2010), *Limba română: ipostaze ale variației lingvistice* (II). *Pragmatică şi stilistică*, Bucureşti, Editura Universității din Bucureşti, p. 209–217.

Teleoacă 2012a = Dana-Luminița Teleoacă, *Observații asupra vocabularului a două texte contemporane de rugăciune*, în Lucrările celui de al patrulea Simpozion Internațional de Lingvistică [Convergențe lingvistice], Bucureşti, Editura Universității din Bucureşti, p. 267–276.

Teleoacă 2012b = Dana-Luminița Teleoacă, *Particularități morfosintactice ale textului contemporan de rugăciune* (II), în LR, Chişinău, nr. 3–4, anul XXII, 2012, p. 142–149.

Teleoacă 2012c = Dana-Luminița Teleoacă, *Conservatisme et expressivité dans la littérature religieuse. Quelques repères dans la définition d'un style scientifique (didactique) au niveau religieux*, în „Biblicum Jassyense”, 3/2012, p. 55–80.

Teleoacă 2013a = Dana-Luminița Teleoacă, *Stratégies discursives dans le texte des Psaumes*, în „Revue roumaine de linguistique”, t. LVIII, m. 2, p. 189–203.

Teleoacă 2013b = Dana-Luminița Teleoacă, *Inovația lexicală în textul biblic modern*: *'construcție vs deconstrucție', 'identitate vs alteritate'* (I), în LR, LXII, 4/2013, p. 470–480.

Teleoacă, *Dramatizarea* = Dana-Luminița Teleoacă, *Literatura veterotestamentară a Psalmilor – niveluri de analiză semiotico-pragmatică* [*Dramatizarea în textul biblic al Psalmilor. instanțe implicate în dialog* (I)] (în curs de apariție în SCL LXV, 2/2014).

Teleoacă, *Structuri sintactice* = Dana-Luminița Teleoacă, *Structuri sintactice cu valențe stilistice în literatura veterotestamentară a Psalmilor* (în curs de publicare în „Anuar de lingvistică şi istorie literară”, t. LIV/2014).

BDD-A6682 © 2014 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-20 15:11:44 UTC)

Zafiu 2003 = Rodica Zafiu, *Arhaism şi inovaţie în limbajul religios* (ap. http://ebooks.unibuc.ro/filologie/Zafiu/28htm.).
Zgardan, *Creativ.* = Nina Zgardan, *Creativitate şi fidelitate în traducere*, online: www.upm.ro/facultati_departamente/stiinte.../Nina_Zgardan.pd

LEXICAL INNOVATION IN MODERN BIBLICAL TEXTS: 'CONSTRUCTION VS DECONSTRUCTION', 'IDENTITY VS ALTERITY

(Abstract)

This paper is aimed at approaching the issue mentioned in the title from the point of view of the *neologistic* elements identifiable in the psalm current text (which is analysed *in extenso*), in an 'Orthodox-Protestant' comparative purpose. The starting point for carrying out this investigation is the neologistic corpus of the Protestant Bible version, compared to the lexico-semantic correspondents in the Orthodox version. In order to follow the purpose proposed in this study, a rigorous approach of the data calls for taking into consideration the 'second degree' literature status of the religious text, a reality which makes absolutely necessary the investigation of such text (including) from the point of view of the translation act.

Keywords: religious, biblical, deconstruction, secularisation, depoeticisation, hybrid style.

Institutul de Lingvistică
„Iorgu Iordan – Alexandru Rosetti"
al Academiei Române
Bucureşti, Calea 13 Septembrie nr. 13

BDD-A6682 © 2014 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-20 15:11:44 UTC)